

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska

w sprawie z powództwa W. M.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w G.

o roszczenie zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkaniowego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 27 lutego 2026 r.,

w przedmiocie wniosku powoda o wyłączenie sędziego Sądu Okręgowego w S.

X. Y. od rozpoznania sprawy o sygn. akt I C 1699/25,

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

[k.b.]

UZASADNIENIE

W. M. (dalej: Wnioskodawca) pismem z 17 listopada 2025 r. (data prezentaty), powołując się na art. 50 § 1 w zw. z art. 49 § 1 k.p.c., wniósł o wyłączenie sędziego Sądu Okręgowego w S. X. Y. (dalej: sędzia objęty wnioskiem) od rozpoznania sprawy toczącej się przed tym sądem pod sygn. I C 1699/25.

Wnioskodawca domagał się wyłączenia sędziego objętego wnioskiem, wskazując w istocie, że został on wadliwie powołany przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego na wniosek nowej Krajowej Rady Sądownictwa (dalej też: Rada), ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 r., poz. 3). Zdaniem Wnioskodawcy, niezależność oraz funkcjonowanie nowej Krajowej Rady Sądownictwa została podważona w orzecznictwie sądów międzynarodowych, jak i w licznych stanowiskach organów krajowych. Powyższe, w ocenie Wnioskodawcy, skutkuje wadliwością powołania sędziego objętego wnioskiem na urząd sędziego i w konsekwencji rodzi obiektywnie uzasadnione wątpliwości co do jego bestronności i niezależności w rozpoznaniu sprawy I C 1699/25. Zdaniem Wnioskodawcy, pozostawienie sędziego w składzie orzekającym nie tylko naraziłoby postępowanie na zarzut nieważności z powodu nienależytej obsady sądu, ale również podważałoby realność prawa strony do rzetelnego procesu.

Postanowieniem z 18 grudnia 2025 r., I Co 206/25, Sąd Okręgowy w S. przekazał Sądowi Najwyższemu wniosek o wyłączenie ww. sędziego od rozpoznania sprawy I C 1699/25, jako obejmujący zarzut braku niezależności sądu i niezawisłości sędziego, tj. w trybie art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 622 ze zm.; dalej: u.SN).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 26 § 2 zd. 1 u.SN, rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego należy do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. Przy czym wniosek o wyłączenie sędziego skierowany do rozpoznania Sądu Najwyższego na podstawie art. 26 § 2 u.SN, obejmujący ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru

sprawiedliwości, podlega pozostawieniu bez rozpoznania na podstawie art. 26 § 3 u.SN.

Instytucja wyłączenia sędziego przewidziana w art. 26 § 2 u.SN pozostaje w określonej relacji do art. 48 i art. 49 § 1 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że ostatni z powołanych przepisów stanowi podstawę prawną wystąpienia przez stronę (lub samego sędziego) z wnioskiem (odpowiednio żądaniem) o wyłączenie sędziego, pierwszy zaś powierza Sądowi Najwyższemu rozpoznanie takiego wniosku (żądania) w sytuacji, w której obejmuje on (ono) m.in. zarzut braku niezawisłości sędziego. Jednocześnie z racji tego, że okoliczności wywołujących uzasadnione wątpliwości co do bezstronnego osądzenia danej sprawy w rozumieniu art. 49 k.p.c. nie można całkowicie i w pełni utożsamiać z kategorią niezawisłości sędziowskiej, którą posługuje się art. 26 § 2 u.SN, stąd też ewentualna ocena, czy dany wniosek o wyłączenie sędziego został złożony w trybie procesowym (tj. na podstawie art. 49 § 1 k.p.c.) czy też w trybie art. 26 § 2 u.SN, musi się wiązać z ustaleniem, czy wniosek ten zawiera konkretny zarzut braku niezawisłości sędziowskiej. Chodzi tu przy tym o wykazanie istnienia takiej przeszkody odnoszącej się do sprawowanego urzędu, która wyłączałaby możliwość zachowania przez sędziego standardu orzekania w sposób niezawisły (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 kwietnia 2020 r., I NWW 2/20; 3 czerwca 2020 r., I NWW 18/20).

Podobna relacja jak między przepisami art. 26 § 2 u.SN i art. 49 § 1 k.p.c. zachodzi również w odniesieniu do przepisów art. 26 § 2 u.SN i art. 48 k.p.c., który reguluje instytucję wyłączenia sędziego z mocy prawa.

Jednocześnie Sąd Najwyższy konsekwentnie przyjmuje w judykaturze, że wniosek o wyłączenie sędziego wchodzi w zakres przedmiotowy art. 26 § 2 u.SN, jeżeli są w nim podnoszone argumenty odnoszące się do okoliczności związanych z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości w ogólności, w tym brakiem niezależności sądu wobec organów pozasądowych, brakiem samodzielności sędziego wobec władz i innych organów sądowych, czy brakiem niezależności od wpływu czynników społecznych i politycznych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 3 czerwca 2020 r., I NWW 16/20; 27 maja 2021 r., I NWW 41/21).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się także, że wobec treści art. 26 § 3 u.SN, regulującego skutki procesowe złożenia wniosku dotyczącego wyłączenia sędziego obejmującego ustalenie lub ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, do rozpoznania merytorycznego kwalifikują się tylko wnioski, w których podnoszony jest zarzut braku niezawisłości sędziego nie związany z kwestionowaniem statusu sędziego lub jego *votum*. Kwestionowanie statusu sędziego lub jego *votum* jest bowiem niedopuszczalne. Taka interpretacja art. 26 § 3 u.SN gwarantuje nienaruszalność istoty instytucji wyłączenia sędziego, która zaliczana jest do gwarancji procesowych niezawisłości sędziego, a tym samym przeciwdziała nadużywaniu instytucji wyłączenia sędziego i wykorzystywaniu jej w taki sposób, który w istocie może prowadzić do naruszenia tych gwarancji, czy wręcz jako instrumentu paraliżu wymiaru sprawiedliwości. Konsekwencją złożenia wniosku, w którym podważany jest status sędziego lub jego *votum*, jest pozostawienie go bez rozpoznania (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z 3 czerwca 2020 r., I NWW 18/20).

Dokonana przez Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie całościowa ocena charakteru wniosku o wyłączenie – przy uwzględnieniu podniesionych w nim zarzutów – przekonuje, że Wnioskodawca kwestionuje niezawisłość sędziego objętego wnioskiem, a co za tym idzie powinien mieć do niego zastosowanie nie powołany przez Wnioskodawcę art. 49 § 1 k.p.c., lecz art. 26 § 2 i n. u.SN. Analizowany wniosek został bowiem oparty na zarzucie dotyczącym wadliwości powołania sędziego objętego wnioskiem do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego oraz kwestionowania statusu tego sędziego. Analiza treści wniosku jasno wskazuje, że Wnioskodawca zarzuca brak bestronności i niezależności sędziego objętego wnioskiem z tej tylko przyczyny, że został on wyłoniony w procedurze konkursowej przez obecną Krajową Radę Sądownictwa. Kwestionowanie powołania (np. z powodu okoliczności dotyczących przebiegu procedury konkursowej) jest natomiast kwestionowaniem niezawisłości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2020 r., I NWW 16/20).

W konsekwencji, powyższa argumentacja zaprezentowana przez Wnioskodawcę w analizowanym wniosku z 17 listopada 2025 r. nie pozostawia

wątpliwości, że domaga się on wyłączenia sędziego objętego wnioskiem w sprawie I C 1699/25 w oparciu o zarzut braku niezawisłości, a więc na podstawie art. 26 § 2 u.SN. Istnieją bowiem pełne podstawy do uznania, że Wnioskodawca w istocie kwestionuje status sędziego objętego wnioskiem jako sędziego Sądu Okręgowego w S. Tymczasem jak już wyżej wskazano tego rodzaju zarzuty na gruncie art. 26 § 2 i n. u.SN w świetle obowiązujących przepisów są niedopuszczalne.

W rezultacie, w świetle poczynionych uwag wniosek o wyłączenie na podstawie art. 26 § 3 u.SN, należało pozostawić bez rozpoznania.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[k.b.]